

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 373/2022-41

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Laššákovej a sudcov Petra Molnára a Ľuboša Szigetiho (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavných sťažnostiach sťažovateľa 1/ [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného advokátom JUDr. Stanislavom Pavolom, PhD., advokátska kancelária, Šancová 58, Bratislava, proti postupu Krajskej prokuratúry v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 1Kv 90/21/1100 a proti postupu Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. IV/1 GPt 505/21/1000, ako aj o ústavnej sťažnosti sťažovateľa 2/ [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného spoločnosťou Synergy Lawyers – advokátska kancelária, s. r. o., Gessayova 25, Bratislava, v mene ktorej koná advokát a konateľ JUDr. Ivan Priadka, proti uzneseniam Krajskej prokuratúry v Bratislave č. k. 1Kv 90/21/1100-13 zo 17. decembra 2021 a č. k. 1Kv 90/21/1100-15 zo 17. decembra 2021, proti postupu vyšetrovateľa Policajného zboru, Úradu inšpekčnej služby, odboru Západ, Bratislava, a prokurátora Krajskej prokuratúry v Bratislave vo veci ČVS: UIS-171/OISZ-2021 (neskôr ČVS: UIS-341/OISZ-2021) v súvislosti s odopieraním práva nazerať do vyšetrovacieho spisu, ako aj proti postupu vyšetrovateľa Policajného zboru, Úradu inšpekčnej služby, odboru Západ, Bratislava, vo veci ČVS: UIS-171/OISZ-2021 (neskôr ČVS: UIS-341/OISZ-2021) v súvislosti s predvolaním obhajcu ako svedka takto

r o z h o d o l :

Ústavné sťažnosti **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavné sťažnosti a skutkový stav vecí

1. Sťažovateľ 1/ [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľ 1“) sa ústavnou sťažnosťou zo 17. februára 2022 doručenu ústavnému súdu elektronicky toho istého dňa v spojení s doplnením ústavnej sťažnosti z 27. júna 2022 doručeným ústavnému súdu elektronicky 28. júla 2022 domáha vyslovenia porušenia čl. 17 ods. 2 a čl. 50 ods. 2 a 3 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), ako aj čl. 6 ods. 2 a 3 písm. b) a d) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) v konaniach vedených Krajskou prokuratúrou v Bratislave (ďalej len „krajská prokuratúra“) pod sp. zn. 1Kv 90/21/1100, ako aj Generálnou prokuratúrou Slovenskej

republiky (ďalej len „generálna prokuratúra“) pod sp. zn. IV/1 GPt 505/21/1000. Požaduje ďalej, aby ústavný súd prikázal krajskej prokuratúre a generálnej prokuratúre konať vo veciach sp. zn. 1Kv 90/21/1100 a sp. zn. IV/1 GPt 505/21/1000 pre účely odstránenia prietáhov a závažných procesných nedostatkov vo vyšetrovaní v trestnej veci sťažovateľa 1 a zároveň uložil krajskej prokuratúre sprístupniť sťažovateľovi 1 vyšetrovací spis ČVS: UIS-171/OISZ-2021 v konaní vedenom pod sp. zn. 1Kv 90/21/1100 vzťahujúci sa na jeho osobu. Napokon sa domáha náhrady trov konania v sume 616,39 eur na účet právneho zástupcu (bez uvedenia, od ktorého z označených účastníkov konania túto sumu požaduje, pozn.).

2. Sťažovateľ 2/ [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ 2“) sa ústavnou sťažnosťou zo 17. februára 2022 doručenu ústavnému súdu elektronicky toho istého dňa domáha vyslovenia porušenia čl. 17 ods. 2 a čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením krajskej prokuratúry č. k. 1Kv 90/21/1100-13 zo 17. decembra 2021, ako aj vyslovenia porušenia čl. 46 ods. 1 a čl. 50 ods. 3 ústavy, ale tiež čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením krajskej prokuratúry č. k. 1Kv 90/21/1100-15 zo 17. decembra 2021. Požaduje, aby boli obe uznesenia krajskej prokuratúry zrušené a vec vrátená na ďalšie konanie. Žiada tiež vysloviť porušenie čl. 46 ods. 1 a čl. 50 ods. 3 ústavy, ako aj čl. 6 ods. 3 písm. b) a c) dohovoru postupom vyšetrovateľa Policajného zboru, Úradu inšpekčnej služby, odboru Západ, Bratislava (ďalej len „vyšetrovateľ“) a prokurátora krajskej prokuratúry (ďalej len „prokurátor“) vo veci ČVS: UIS-171/OISZ-2021 (neskôr ČVS: UIS-341/OISZ-2021) v súvislosti s odopieraním práva sťažovateľa nazerať do vyšetrovacieho spisu. Domáha sa aj vyslovenia porušenia čl. 50 ods. 3 ústavy, ako aj čl. 6 ods. 3 písm. c) dohovoru postupom vyšetrovateľa vo veci ČVS: UIS-171/OISZ-2021 (neskôr ČVS: UIS-341/OISZ-2021) v súvislosti s predvolaním obhajcu sťažovateľa 2 ako svedka. Žiada v ďalšom vyslovenie zákazu vyšetrovateľovi a prokurátorovi pokračovať v porušovaní práva na obhajobu, na súdnu a inú právnu ochranu, na prípravu obhajoby a na spravodlivý proces odopieraním práva sťažovateľovi 2 nazerať do vyšetrovacieho spisu vo veci ČVS: UIS-341/OISZ-2021. Rovnako žiada prikázať vyšetrovateľovi, aby umožnil jeho obhajobu prostredníctvom obhajcu JUDr. Čipáka vo veci ČVS: UIS-341/OISZ-2021. Napokon sa domáha náhrady trov konania v sume 492,31 eur od krajskej prokuratúry na účet právneho zástupcu do dvoch mesiacov od právoplatnosti nálezu.

3. Uznesením ústavného súdu č. k. PLs. ÚS 20/2022-5 zo 16. marca 2022 boli obe ústavné sťažnosti spojené na spoločné konanie vedené pod sp. zn. Rvp 485/2022.

4. Z ústavnej sťažnosti sťažovateľa 1, ako aj z jej doplnenia a pripojených listinných dôkazov vyplýva nasledovný skutkový stav veci:

5. Proti sťažovateľovi 1 ako proti obvinenému sa vedie trestné konanie za zločin krivej výpovede a krivej prísahy podľa § 346 ods. 1 a 4 Trestného zákona, ako aj za prečin krivej výpovede a krivej prísahy podľa § 346 ods. 1 spáchaný formou účasti podľa § 21 ods. 1 písm. b) Trestného zákona. Trestné stíhanie bolo Úradom inšpekčnej služby, odborom inšpekčnej služby Západ, Bratislava, špecializovaný tím (ďalej len „úrad inšpekčnej služby“) pôvodne vedené pod ČVS: UIS-171/OISZ-2021 a v súčasnosti je vedené pod ČVS: UIS-341/OISZ-2021, a to v dôsledku vylúčenia trestnej veci sťažovateľa 1 na samostatné konanie uznesením úradu inšpekčnej služby z 26. augusta 2021. Obvinenie proti sťažovateľovi 1 bolo vznesené uznesením úradu inšpekčnej služby z 20. júla 2021 v spojení s uznesením krajskej prokuratúry č. k. 1Kv 90/21/1100-14 zo 17. decembra 2021, ktorým bola sťažnosť podaná sťažovateľom 1 zamietnutá.

6. Sťažovateľ 1 dňa 9. novembra 2021 požiadal generálnu prokuratúru o odstránenie závažných procesných nedostatkov vo vyšetrovaní a o vykonanie nápravy, pričom o tejto jeho žiadosti nebolo generálnou prokuratúrou v konaní vedenom pod sp. zn. IV/1 GPt 505/21/1000 rozhodnuté.

7. Sťažovateľ 1 sa návrhom z 10. marca 2022 adresovaným generálnej prokuratúre domáhal zrušenia právoplatného uznesenia krajskej prokuratúry č. k. 1Kv 90/21/1100-14 zo 17. decembra 2021 v spojení s uznesením úradu inšpekčnej služby ČVS: UIS-171/OISZ-2021 z 20. júla 2021 o vznesení obvinenia sťažovateľovi 1, a to postupom podľa § 363 a nasl. Trestného poriadku.

8. Z upovedomenia generálneho prokurátora Slovenskej republiky (ďalej len „generálny prokurátor“) v zastúpení prokurátorkou poverenou výkonom funkcie zástupkyne riaditeľa trestného odboru č. k. IV/1 Pz 94/22/1000-6 z 20. mája 2022 doručeného obhajcovi sťažovateľa 1 (totožného s jeho právnym zástupcom v konaní vedenom ústavným súdom) 27. mája 2022 vyplýva, že generálny prokurátor sa nestotožnil s názorom sťažovateľa 1 o nezákonnosti uznesenia krajskej prokuratúry o zamietnutí sťažnosti a uznesenia úradu inšpekčnej služby o vznesení obvinenia. Skutočnosti preukazujúce dôvodnosť trestného stíhania a vznesenia obvinenia sú podrobne uvedené v uznesení o vznesení obvinenia, ktoré obsahuje logickú, právnu a presvedčivú argumentáciu o možnom spáchaní stíhanej trestnej činnosti aj sťažovateľom 1. Pokiaľ sťažovateľ 1 namietal odmietnutie možnosti nazrieť do vyšetrovacieho spisu, s touto námietkou sa zaoberala krajská prokuratúra v upovedomení z 30. augusta 2021, pričom konkretizovala dôvody odmietnutia. Krajská prokuratúra sa vysporiadala aj s námietkou nepríslušnosti vyšetrovateľa úradu inšpekčnej služby na konanie vo vzťahu ku sťažovateľovi 1, keď konštatovala, že uznesenie o vznesení obvinenia nevydával vyšetrovateľ úradu inšpekčnej služby, ale vyšetrovateľ Národnej kriminálnej agentúry ako člen špecializovaného tímu zriadeného na úrade inšpekčnej služby. Námietka porušenia prezumpcie nevinoty zo strany úradu inšpekčnej služby je neopodstatnená. Vyšetrovateľ síce použil nevhodnú formuláciu, ktorá ale nemala žiaden vplyv na procesné postavenie sťažovateľa 1 a nepredstavovala ani „privlastnenie si“ oprávnení súdu vyšetrovateľom, avšak nešlo o nedostatok takej kvality, ktorý by bol spôsobilý reálne porušiť prezumpciu nevinoty vo vzťahu k sťažovateľovi 1. Išlo iba o vyjadrenie dôvodného podozrenia zo spáchania trestnej činnosti. Vo vzťahu k namietanej nadkvalifikácii skutku podľa bodu 4 uznesenia o vznesení obvinenia treba uviesť, že trestné stíhanie sa vždy vedie pre skutok, a nie pre právnu kvalifikáciu, ktorú je možné v priebehu vyšetrovania meniť.

9. Z ústavnej sťažnosti sťažovateľa 2 a pripojených listinných dôkazov vyplýva obdobný skutkový stav veci ako v prípade sťažovateľa 1 (pozri bod 5).

10. Na doplnenie možno uviesť, že uznesením krajskej prokuratúry č. k. 1Kv 90/21/1100-13 zo 17. decembra 2021 bola zamietnutá aj sťažnosť podaná sťažovateľom 2 proti uzneseniu úradu inšpekčnej služby o vznesení obvinenia. Ďalším uznesením krajskej prokuratúry č. k. 1Kv 90/21/1100-15 zo 17. decembra 2021 bola zamietnutá sťažnosť podaná sťažovateľom 2 proti uzneseniu úradu inšpekčnej služby o vylúčení jeho veci na samostatné konanie. Sťažovateľ 2 dňa 27. júla 2021 požiadal vyšetrovateľa o umožnenie nazretia do vyšetrovacieho spisu, a to v rámci výsluchu svedka [REDACTED]. Vyšetrovateľ to odmietol s poukazom na to, že nedisponuje ani jedným originálom spisu, avšak prisľúbil možnosť nazretia do vyšetrovacieho spisu, akonáhle bude tento k dispozícii. Napriek tomu následne žiadosť písomne zamietol s poukazom na citáciu § 69 ods. 2 Trestného poriadku, teda bez konkrétneho odôvodnenia. Sťažovateľ 2 požiadal prokurátora

o preskúmanie postupu vyšetrovateľa, ktorý však zostal nečinný. Preto sťažovateľ 2 požiadal aj o preskúmanie postupu prokurátora. Prípisom prokurátora z 30. augusta 2021 bola skonštatovaná dôvodnosť postupu vyšetrovateľa v súvislosti s odopretím práva na nazretie do vyšetrovacieho spisu. Sťažovateľ 2 v rámci vlastného výsluchu 13. septembra 2021 opätovne požiadal o umožnenie nazretia do vyšetrovacieho spisu, čo mu však vyšetrovateľ bez uvedenia dôvodu odmietol. Na to sťažovateľ 2 požiadal o preskúmanie postupu vyšetrovateľa. Prokurátor na túto žiadosť do podania ústavnej sťažnosti samostatne neodpovedal. Reagoval iba v odôvodneniach uznesení o zamietnutí sťažností proti vzneseniu obvinenia a proti vylúčeniu veci na samostatné konanie. Poukázal pritom na svoj prípis z 30. augusta 2021. V rámci výsluchu svedka [REDAKOVANÉ] sťažovateľ 2 dňa 1. februára 2022 znova požiadal o preskúmanie dôvodnosti odopierania práva nazerať do vyšetrovacieho spisu, avšak prokurátor na túto žiadosť do podania ústavnej sťažnosti nereagoval. Sťažovateľ 2 si zvolil za obhajcu advokáta JUDr. Čipáka, ktorý jeho poverenie aj prijal a niekoľko mesiacov obhajobu riadne vykonával. Po takmer šiestich mesiacoch od vznesenia obvinenia bol JUDr. Čipák predvolaný v trestnom konaní vedenom proti sťažovateľovi 2 ako svedok, hoci nebol svedkom žiadneho zo skutkov opísaných v uznesení o vznesení obvinenia. Pre absenciu pozbavenia povinnej mlčanlivosti zo strany sťažovateľa 2 odmietol JUDr. Čipák vypovedať. Po tomto výsluchu mu už vyšetrovateľ nedoručoval oznámenia o termíne výsluchov ďalších svedkov, ale ani zápisnice o výsluchoch. O jeho vylúčení z obhajoby do podania ústavnej sťažnosti nebolo vydané žiadne rozhodnutie. Sťažovateľ 2 je presvedčený, že dôvodom takéhoto účelového a neopodstatneného predvolania JUDr. Čipáka ako svedka bolo dosiahnuť jeho vylúčenie z pozície obhajcu.

11. Na základe telefonickej výzvy ústavného súdu z 8. apríla 2022, aby bola poskytnutá informácia o tom, či sťažovateľ 2 napokon podal mimoriadny opravný prostriedok podľa § 363 a nasl. Trestného poriadku, právny zástupca sťažovateľa 2 podaním z 13. apríla 2022 doručeným ústavnému súdu elektronicky toho istého dňa oznámil, že tento mimoriadny opravný prostriedok podaný nebol. Uvádza, že hoci sa môže takýto postup javiť ako neštandardný, vzhľadom na špecifické okolnosti trestného stíhania sťažovateľa 2 opísané aj v ústavnej sťažnosti, ako aj vzhľadom na rôzne informácie spochybňujúce objektivitu generálnej prokuratúry (napr. osobná telefonická intervencia smerujúca k ovplyvneniu postupu prokurátora v inej trestnej veci vo vzťahu k osobe sťažovateľa 2 dostupná na <https://dennikn.sk/2796130/sedem-veducich-prokuratorov-obvinenia-z-manipulacie-v-pcolinskeho-pripade-su-absurdne/>), dospel sťažovateľ 2 k záveru, že mu dotknutý mimoriadny opravný prostriedok neponúka primerané vyhliadky na úspech, čo je zároveň dôvodom hodným osobitného zreteľa podľa § 132 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

II.

Argumentácia sťažovateľa 1

12. Predmetom a podstatou ústavnej sťažnosti je neustále porušovanie práv sťažovateľa 1 podľa čl. 17 ods. 2 ústavy (základného práva byť stíhaný iba z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanoví zákon, pozn.), keďže tak úrad inšpekčnej služby, ako aj krajská prokuratúra a generálna prokuratúra porušujú práva sťažovateľa 1 v uvedenom smere.

13. Sťažovateľ 1 predovšetkým namieta nedostatok právomoci úradu inšpekčnej služby konať v tejto veci, keďže úrad inšpekčnej služby koná podľa ustanovenia § 4a ods. 1 a 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 171/1993 Z. z. o Policajnom zbore v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o policajnom zbore“) iba vo veciach vyšetrovania trestných činov príslušníkov Policajného zboru, Zboru väzenskej a justičnej stráže a Finančnej správy. „Civilné osoby“ teda pod kompetenciu zákona o policajnom zbore nespádajú.

14. Sťažovateľovi 1 ako obvinenému, ale ani jeho obhajcovi dosiaľ nebol sprístupnený spis vzťahujúci sa výlučne na jeho osobu, čím mu nebola daná možnosť na prípravu obhajoby, hoci podal niekoľko žiadostí, ale aj sťažností krajskej prokuratúry a generálnej prokuratúry proti postupu úradu inšpekčnej služby upierajúcemu základné právo na obhajobu v trestnom konaní, a hoci mu bolo sprístupnenie spisu krajskou prokuratúrou prisľúbené, nestalo sa tak. V dôsledku toho všetky skutočnosti, o ktorých doteraz vie, pozná výlučne z uznesenia úradu inšpekčnej služby z 20. júla 2021.

15. V predmetnom trestnom konaní po vznesení obvinenia podal sťažovateľ 1 viacero návrhov a sťažností, o ktorých nebolo krajskou prokuratúrou, ale ani generálnou prokuratúrou doteraz rozhodnuté. Dochádza tým k neúmerným prieťahom v konaní.

16. Hoci proti uzneseniu úradu inšpekčnej služby z 26. augusta 2021 o vylúčení trestnej veci sťažovateľa 1 na samostatné konanie podal sťažovateľ 1 v zákonnej lehote sťažnosť a hoci uplynulo už šesť mesiacov od vydania tohto uznesenia, resp. od podania sťažnosti proti nemu, doteraz nebolo o sťažnosti rozhodnuté, čím dochádza k prieťahom v konaní.

17. Sťažovateľ 1 podaním z 9. novembra 2021 požiadal o odstránenie prieťahov a závažných procesných nedostatkov vo vyšetrovaní, ako aj o vykonanie nápravy. Hoci odvtedy prešli už viac ako tri mesiace, nebolo o jeho podaní rozhodnuté. Tým dochádza k tomu, že sama generálna prokuratúra podporuje stav pri prieťahoch v konaní.

18. Uznesenie úradu inšpekčnej služby o vznesení obvinenia z 20. júla 2021 v spojení s uznesením krajskej prokuratúry zo 17. decembra 2021 o zamietnutí sťažnosti podanej sťažovateľom 1 proti uzneseniu o vznesení obvinenia treba považovať za nezákonné a odporujúce ústave (skutkové vety vzneseného obvinenia nenapĺňajú žiadnu skutkovú podstatu trestného činu krivej výpovede a krivej prisahy podľa § 346 Trestného zákona, úrad inšpekčnej služby ani nebol oprávnený vznášať obvinenie sťažovateľovi 1 v zmysle § 4a ods. 1 a 2 zákona o policajnom zbore, neobstojí argumentácia krajskej prokuratúry k námietke nesprístupnenia vyšetrovacieho spisu).

19. Napokon je sťažovateľ 1 presvedčený, že vyšetrovateľ sa v odôvodnení uznesenia o vznesení obvinenia z 20. júla 2021 dopustil porušenia práva sťažovateľa 1 na prezumpciu neviny podľa čl. 50 ods. 2 ústavy, resp. čl. 6 ods. 2 dohovoru, keď uviedol: „Z uvedeného konštatujem, že obvinený [REDAKOVANÉ] svojim vedomým konaním naplnil skutkovú podstatu zločinu krivej výpovede a krivej prisahy..., pričom týmto konaním bol spôsobený obzvlášť závažný následok osobám [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ], nakoľko tieto boli aj na základe výpovede [REDAKOVANÉ]... vzaté do väzby z dôvodov uvedených v § 71 Trestného poriadku.“ Tento výrok je formulovaný ako samostatný hodnotiaci záver a rovná sa v podstate vysloveniu viny sťažovateľa 1.

Argumentácia sťažovateľa 2

20. Sťažovateľ 2 je presvedčený o nepreskúmateľnosti uznesení krajskej prokuratúry, ktorými boli zamietnuté jeho sťažnosti proti uzneseniam úradu inšpekčnej služby o vznesení obvinenia a o vylúčení veci na samostatné konanie. V súvislosti s uznesením o vznesení obvinenia namieta najmä nepríslušnosť úradu inšpekčnej služby na sťahovanie sťažovateľa 2, ale aj ďalšie skutkové a právne pochybenia. V súvislosti s uznesením o vylúčení veci na samostatné konanie poukazuje najmä na to, že mu tým bolo znemožnené oboznámiť sa s obsahom vyšetrovacieho spisu, ale namieta aj povrchnosť a stručnosť uznesenia.

21. Sťažovateľ 2 si uvedomuje princíp subsidiarity právomoci ústavného súdu a zásadu, že pochybenia orgánov verejnej moci, ku ktorým došlo v priebehu trestného konania, možno spravidla namietať až po jeho právoplatnom skončení a po vyčerpaní všetkých prostriedkov nápravy. V tejto súvislosti eviduje, že ústavný súd za určitých okolností považuje za súčasť svojej právomoci aj preskúmavanie právoplatných rozhodnutí generálneho prokurátora Slovenskej republiky (ďalej len „generálny prokurátor“), ktorými tento nevyhovel návrhom na zrušenie rozhodnutia v prípravnom konaní postupom podľa § 363 a nasl. Trestného poriadku (ide zároveň o opravný prostriedok, ktorého vyčerpanie sa spravidla vyžaduje pred podaním ústavnej sťažnosti). Sťažovateľ 2 však zároveň vníma, že z tohto pravidla je prípustná výnimka v prípade, ak preukáže, že dostupné prostriedky nápravy nevyčerpal z dôvodov hodných osobitného zreteľa. Okolnosti preukazujúce existenciu dôvodov hodných osobitného zreteľa a zároveň zakladajúcich prípustnosť ústavnej sťažnosti sú nasledovné:

- Sťažovateľ 2 má v úmysle podať proti uzneseniam krajskej prokuratúry o zamietnutí jeho sťažností návrh na ich zrušenie postupom podľa § 363 a nasl. Trestného poriadku. Ústavný súd však 2. februára 2022 prijal na ďalšie konanie návrh skupiny poslancov Národnej rady Slovenskej republiky o súlade ustanovení § 363 a nasl. Trestného poriadku s ústavou (sp. zn. PL. ÚS 1/2022). Ak by ústavný súd vyslovil nesúlad § 363 a nasl. Trestného poriadku s ústavou a tieto ustanovenia by sa stali neúčinnými predtým, ako by generálny prokurátor stihol rozhodnúť o návrhu sťažovateľa 2 podľa § 363 a nasl. Trestného poriadku (a zároveň by sa tak stalo po uplynutí lehoty na podanie tejto ústavnej sťažnosti), sťažovateľ 2 by už nemohol proti týmto uzneseniam krajskej prokuratúry podať ústavnú sťažnosť pre uplynutie zákonnej lehoty. Preto je sťažovateľ 2 nútený pristúpiť k podaniu tejto ústavnej sťažnosti už teraz.
- Hoci ohľadom namietaného postupu vyšetrovateľa a prokurátora v súvislosti s neumožňovaním nazerania do vyšetrovacieho spisu sťažovateľ 2 pri prvom odopretí tohto práva neúspešne využil postup podľa § 210 a § 69 ods. 2 druhej vety Trestného poriadku, pričom následne znova požiadal o umožnenie nazretia do spisu, resp. opäť využil postup podľa uvedených ustanovení, na tieto prostriedky nápravy prokurátor nereagoval, avšak zrejme považuje pretrvávajúce odopieranie práva nazrieť do spisu za zákonné, ako to vyplýva z odôvodnenia uznesení krajskej prokuratúry o zamietnutí sťažností podaných sťažovateľom 2 proti vzneseniu obvinenia a proti vylúčeniu veci. Vzhľadom na takéto „definitívne“ stanovisko prokurátora sú prostriedky nápravy podľa § 210 a § 69 ods. 2 druhej vety Trestného poriadku, o ktorých rozhoduje ten istý prokurátor, neúčinné a nespôsobilé privodiť sťažovateľovi 2 akúkoľvek nápravu.

- Ohľadom namietaného postupu vyšetrovateľa v súvislosti s účelovým predvolaním jedného z obhajcov sťažovateľa 2 ako svedka s cieľom dosiahnuť jeho vylúčenie z trestného konania možno neúčinnosť uplatnenia postupu podľa § 210 Trestného poriadku vyvodiť z celkových okolností trestného konania, ktoré sťažovateľovi 2 nedávajú primerané vyhliadky na úspech. Ak prokurátor nereaguje na námietky sťažovateľa 2 a akceptuje nezákonné postupy vyšetrovateľa, potom sa jeho dozor nad zachovávaním zákonnosti javí ako formálny a ako nespôsobilý privodiť sťažovateľovi 2 nápravu.
- Významnou okolnosťou zakladajúcou prípustnosť ústavnej sťažnosti sú vážne pochybnosti, či skutočným dôvodom vedenia trestného konania nie je snaha o diskreditáciu sťažovateľa 2 a o narušenie priebehu iných trestných konaní. Tieto pochybnosti sú umocnené podozreniami z nezákonnosti postupov špecializovaného vyšetrovacieho tímu konštatované inými súdmi rozhodujúcimi v súvisiacich trestných veciach. Hoci sťažovateľ 2 nechce týmto okolnostiam prikladať nenáležitú váhu, nemôže ich ani ignorovať.

22. Sťažovateľ 2 poukazuje na nezákonnosť postupu vyšetrovateľa a prokurátora, ktorí mu bez závažných dôvodov opakovane odopreli právo nazerať do vyšetrovacieho spisu so zjavným cieľom znemožniť mu riadnu a efektívnu obhajobu. Právo obhajovať sa pomocou obhajcu podľa vlastného výberu porušil vyšetrovateľ, keď zvoleného obhajcu JUDr. Čipáka bezdôvodne predvolal na výsluch ako svedka, hoci tento nebol svedkom žiadneho zo skutkov opísaných v uznesení o vznesení obvinenia. Účelom takéhoto neopodstatneného predvolania bolo dosiahnuť vylúčenie JUDr. Čipáka ako obhajcu sťažovateľa 2. Následne vyšetrovateľ prestal JUDr. Čipáka informovať o vyšetrovacích úkonoch, resp. doručovať mu ďalšie písomnosti, hoci o jeho vylúčení z obhajoby žiadne rozhodnutie vydané nebolo.

III.

Predbežné prerokovanie ústavných sťažností

23. Ústavný súd ústavné sťažnosti predbežne prerokoval na neverejnom zasadnutí senátu ústavného súdu podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde a zisťoval, či ústavné sťažnosti obsahujú všeobecné náležitosti podania (§ 39 zákona o ústavnom súde), všeobecné náležitosti návrhu na začatie konania (§ 43 zákona o ústavnom súde), osobitné náležitosti ústavnej sťažnosti (§ 123, § 124 a § 132 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde) a či nie sú dané dôvody na ich odmietnutie podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

24. Ústavný súd zistil, že ústavné sťažnosti treba odmietnuť, a to v prípade sťažovateľa 1 jednak pre neprípustnosť, oneskorenosť ale tiež aj pre zjavnú neopodstatnenosť, a v prípade sťažovateľa 2 pre neprípustnosť.

25. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy právomoc ústavného súdu poskytovať ochranu základným právam a slobodám je daná iba subsidiárne, teda len vtedy, keď o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy.

26. Podľa § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde je ústavná sťažnosť neprípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal právne prostriedky, ktoré mu priznáva zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd.

27. O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil

navrhovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh preto možno považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02, I. ÚS 88/07).

28. V prípade sťažovateľa 1 sa neprípustnosť ústavnej sťažnosti vzťahuje na jeho námietky uvedené v bodoch 13, 14, 18 a 19. V prípade sťažovateľa 2 sa vzťahuje na všetky jeho námietky (pozri body 20 až 22).

29. Vo vzťahu k obojm ústavným sťažnostiam treba v súvislosti s ich neprípustnosťou poukázať na princíp subsidiarity zakotvený v čl. 127 ods. 1 ústavy, podľa ktorého môže ústavný súd konať o namietanom porušení sťažovateľových práv a vecne sa zaoberať jeho ústavnou sťažnosťou, ak sa sťažovateľ nemôže domáhať ochrany svojich práv pred iným súdom prostredníctvom iných právnych prostriedkov, ktoré mu zákon na to poskytuje. Zmysel a účel uvedeného princípu subsidiarity spočíva v tom, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale je úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Všeobecné súdy, ktoré v trestnom konaní sú povinné vykladať a aplikovať príslušné zákony na konkrétny prípad v súlade s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 5 ústavy, sú primárne zodpovedné aj za dodržiavanie tých práv a základných slobôd, ktoré ústava alebo medzinárodná zmluva dotknutým právnickým osobám alebo fyzickým osobám zaručuje. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity ochrany ústavnosti ústavným súdom podľa zásad uvedených v ustanovení § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde (obdobne pozri sp. zn. III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05, II. ÚS 137/2019, II. ÚS 124/2021, II. ÚS 428/2021).

30. Trestné konanie je od svojho začiatku až po jeho koniec proces, v ktorom sa v rámci vykonávania jednotlivých úkonov a realizácie garancií pre ochranu práv a slobôd môžu zo strany orgánov činných v trestnom konaní a súdov naprávať, resp. korigovať aj jednotlivé pochybenia. Spravidla až po jeho skončení možno na ústavnom súde namietat pochybenia znamenajúce porušenie práv a slobôd označených v čl. 127 ods. 1 ústavy, ak tieto pochybenia neboli odstránené v priebehu samotného trestného konania (III. ÚS 3/02, III. ÚS 18/04, III. ÚS 75/05, IV. ÚS 76/05, IV. ÚS 197/08, I. ÚS 314/09). Pokiaľ by ústavný súd na túto skutočnosť neprihliadal, poprel by účel a zmysel opravných prostriedkov v trestnom konaní, ktorým je okrem iného aj náprava pochybení vo veci konajúcich orgánov verejnej moci (orgánov činných v trestnom konaní a súdov).

31. Otázka dôvodnosti vznesenia obvinenia je predmetom celého trestného konania a ústavnému súdu v tejto súvislosti prináleží zaoberať sa otázkou ochrany základných práv a slobôd zásadne až po jeho skončení (s výnimkou niektorých špecifických situácií, najmä pokiaľ ide o zásah do osobnej slobody sťažovateľa väzbou), teda po vyčerpaní všetkých procesných prostriedkov, ktoré obvinenému, resp. obžalovanému Trestný poriadok poskytuje (IV. ÚS 212/2022).

32. Ústavný súd poukazuje v prvom rade na § 241 ods. 1 písm. f) Trestného poriadku, podľa ktorého v rámci preskúmania podanej obžaloby samosudca obžalobu odmietne a vráti vec

prokurátorovi, ak zistí závažné procesné chyby, najmä porušenie práva na obhajobu. Ďalej poukazuje na § 306 a nasledujúce Trestného poriadku, podľa ktorých je opravným prostriedkom proti rozsudku súdu prvého stupňa odvolanie, pričom obžalovaný ako osoba oprávnená podať odvolanie proti výroku rozsudku, ktorý sa ho priamo dotýka, môže toto odvolanie podať pre nesprávnosť výroku, ako aj pre porušenie ustanovení o konaní, ktoré predchádzalo rozsudku, ak toto porušenie mohlo spôsobiť, že výrok je nesprávny alebo že chýba. V nadväznosti na to odkazuje v konkrétnej na § 321 ods. 1 Trestného poriadku, podľa ktorých odvolací súd zruší napadnutý rozsudok (okrem iných prípadov) pre podstatné chyby konania, ktoré napadnutým výkonom rozsudku predchádzali, najmä preto, že boli porušené ustanovenia, ktorými sa má zabezpečiť objasnenie veci alebo právo obhajoby. Ústavný súd ďalej poukazuje na § 368 ods. 1 Trestného poriadku, podľa ktorého možno podať dovolanie proti právoplatnému rozhodnutiu súdu, ktorým bol porušený zákon alebo boli porušené ustanovenia o konaní, ktoré mu predchádzalo, ak je toto porušenie dôvodom dovolania podľa § 371 Trestného poriadku. V nadväznosti na to odkazuje na § 368 ods. 2 písm. h) Trestného poriadku, v zmysle ktorého sa rozhodnutím podľa odseku 1 § 368 Trestného poriadku rozumie (okrem iných) aj rozhodnutie, ktorým bol zamietnutý riadny opravný prostriedok podaný proti rozhodnutiu podľa písmen a) [rozsudok a trestný rozkaz] až g), alebo rozhodnutie, ktorým odvolací súd na základe riadneho opravného prostriedku vo veci sám rozhodol. Napokon v tomto kontexte poukazuje ústavný súd aj na § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, podľa ktorého možno dovolanie podať, ak zásadným spôsobom bolo porušené právo na obhajobu, a § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku, podľa ktorého možno dovolanie podať, ak je rozhodnutie založené na dôkazoch, ktoré neboli súdom vykonané zákonným spôsobom.

33. Trestná vec sťažovateľov sa v čase podania ústavnej sťažnosti ústavnému súdu nachádzala v tzv. prípravnom konaní, v ktorom sa sťažovatelia bránia proti obvineniu vznesenému proti nim spôsobom dostupným v jednotlivých fázach konania, pričom o dôvodnosti, a teda aj zákonnosti a ústavnosti ich trestného sťažovania, meritorne zatiaľ všeobecný súd nerozhodoval. Z jednotlivých ustanovení Trestného poriadku citovaných v predchádzajúcom bode odôvodnenia tohto rozhodnutia pritom vyplýva, že skutočnosti namietane sťažovateľmi, a to tvrdenia o zásadných procesných pochybeniach orgánov činných v trestnom konaní, v dôsledku ktorých malo dôjsť k porušeniu označených práv sťažovateľov, potenciálne zakladajú (nie bez ďalšieho preukazujú, pozn.) dôvod na odmietnutie obžaloby, podanie odvolania, prípadne dovolania v ďalšej etape trestného konania. Platná právna úprava trestného konania teda umožňuje sťažovateľom v ďalšom štádiu trestného konania (po eventuálnom podaní obžaloby) právne účinným spôsobom namietať porušenie základných práv a slobôd vrátane nimi označených práv (pozri námietky uvedené v bode 28, s výnimkou námietky sťažovateľa 1 o porušení princípu prezumpcie nevinoty, o čom bude reč v bode 38), a to pri preskúmaní obžaloby, následne prostredníctvom riadneho a mimoriadneho opravného prostriedku – odvolania a dovolania, na základe podania ktorých je konajúci súd, odvolací súd, prípadne odvolací súd oprávnený a povinný preskúmať opodstatnenosť tvrdení sťažovateľov o nezákonnosti procesu prípravného konania realizovaného orgánmi činnými v trestnom konaní (m. m. III. ÚS 173/2020, IV. ÚS 532/2020, III. ÚS 156/2021, II. ÚS 585/2021, II. ÚS 17/2022, II. ÚS 48/2022, IV. ÚS 80/2022, II. ÚS 192/2022, IV. ÚS 212/2022).

34. Právomoc v prípravnom konaní prokurátora a v súdnom konaní súdov jednotlivých stupňov predchádza právomoci ústavného súdu. Taká právomoc predchádza právomoci ústavného súdu s výnimkami odňatia osobnej slobody väzbou, prípadne generálneho majetkovo-invazívneho

opatrenia (zaistenie majetku obvineného), resp. prieskumu porušenia základných práv rozhodnutiami a opatreniami v trestnom konaní proti osobám, ktoré nie sú v tomto konaní obvinenými. Ak by ústavný súd preskúmaval už samotné vznesenie obvinenia, princíp subsidiarity by bol hrubo porušený a právomoc ústavného súdu by bola prekročená. Ústavný súd totiž v trestnom konaní nenahrádza procesné postavenie prokurátora, sudcu pre prípravné konanie ani všeobecného súdu v trestnoprocесnej inštančnej postupnosti rozhodovania súdov (m. m. IV. ÚS 80/2022, IV. ÚS 212/2022). Vzhľadom na uvedené skutočnosti dospel ústavný súd k záveru, že nie je daný dôvod, aby vstupoval v danej fáze do prebiehajúceho trestného konania vo veci sťažovateľov a neprípustne si tak predčasne uzurpoval právomoc všeobecných súdov. Ústavný súd pripomína, že nevyužitie už uvedených možností ochrany práv sťažovateľa nemožno nahradzovať ústavnou sťažnosťou podanou ústavnému súdu, ktorý môže konať len vtedy, ak fyzická osoba alebo právnická osoba nemá inú možnosť účinnej ochrany svojich práv (čl. 127 ods. 1 ústavy).

35. Vychádzajúc zo všetkých uvedených čiastkových záverov, ústavný súd vyhodnotil ústavné sťažnosti sťažovateľov ako neprípustné a ako také ich v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. d) zákona o ústavnom súde v spojení s § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

36. Napokon treba zdôrazniť, že pokiaľ by napokon nebola na sťažovateľov podaná obžaloba (ich trestné stíhanie by bolo napríklad zastavené), námietky uplatnené v ústavnej sťažnosti by stratili praktický význam.

37. V súvislosti s namietaným nedostatkom právomoci úradu inšpekčnej služby konať v tejto veci (pozri bod 13, resp. sčasti bod 18) treba poznamenať, že generálny prokurátor sa s námietkou vysporiadal v upovedomení z 20. mája 2022 (ktorým nevyhovel návrhu podľa § 363 a nasl. Trestného poriadku), pričom uviedol konkrétny argument, pre ktorý námietku nepovažuje za dôvodnú. Sťažovateľ 1 sa napriek tomu ani len nepokúsil s touto argumentáciou polemizovať.

38. Sťažovateľ 1 namieta porušenie princípu prezumpcie nevinu formuláciou uznesenia o vznesení obvinenia konštatujúceho vlastne jeho vinu (pozri bod 19), ani túto jeho námietku generálny prokurátor v upovedomení z 20. mája 2022 neuznal, pričom sťažovateľ 1 s jeho závermi zásadne nesúhlasí. Ústavný súd považuje za potrebné zdôrazniť, že sťažovateľ 1 upovedomenie generálneho prokurátora z 20. mája 2022 napadol v rámci doplnenia ústavnej sťažnosti, ktoré bolo podané jeden deň po uplynutí zákonnej dvojmesačnej lehoty podľa § 124 zákona o ústavnom súde počítanej odo dňa doručenia upovedomenia generálneho prokurátora z 20. mája 2022 obhajcovi sťažovateľa 1, čiže napadol ju oneskorene, a preto je potrebné túto časť ústavnej sťažnosti *solus primus* odmietnuť podľa § 56 ods. 2 písm. f) zákona o ústavnom súde.

39. Námietky sťažovateľa 1 uvedené v bodoch 15 až 17 treba považovať za zjavne neopodstatnené.

40. V bode 15 sa uvádza, že sťažovateľ 1 podal viacero návrhov a sťažností, avšak krajskou prokuratúrou, ale ani generálnou prokuratúrou nebolo o nich rozhodnuté, čím dochádza k neúmerným prietahom v konaní. Rovnako namieta, že o jeho sťažnosti proti uzneseniu úradu inšpekčnej služby z 26. augusta 2021 o vylúčení trestnej veci na samostatné konanie nebolo rozhodnuté (pozri bod 16). Napokon uvádza, že podaním z 9. novembra 2021 požiadal o odstránenie prietahov a závažných procesných nedostatkov vo vyšetrovaní, ako aj o vykonanie nápravy, no o jeho podaní nebolo rozhodnuté (pozri bod 17).

41. Spoločným menovateľom všetkých týchto námietok je tvrdenie sťažovateľa 1, podľa ktorého ide o zbytočné prietahy v konaní. Napriek takto skutkovo a právne konštruovaným námietkam však sťažovateľ 1 vyslovenie porušenia základného práva na konanie bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nepožaduje. Preto tieto tvrdenia o porušení základného práva prerokovania veci bez zbytočných prietahov, ktoré sťažovateľ uvádza v odôvodnení sťažnosti mimo petitu, je potrebné považovať iba za súčasť jeho argumentácie (III ÚS 149/04), čo už na prvý pohľad znamená zjavnú neopodstatnenosť týchto námietok a dôvod na ich odmietnutie podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 6. septembra 2022

Jana Laššáková
predsedníčka senátu